

BEPIDS - Samenvatting

De huidige geopolitieke spanningen benadrukken verder de noodzaak van strategische autonomie, vooral op het gebied van defensie en veiligheid. Een sterke Europese Defensie Technologische en Industriële Basis (EDTIB) is een primaire voorwaarde voor deze autonomie. Ook op nationaal niveau heeft België een sterke Defensie Technologische en Industriële Basis (DTIB) nodig om de militaire industriële kerncapaciteiten en de bevoorradingszekerheid van belangrijke defensiegoederen in stand te houden om onze nationale veiligheid veilig te stellen, maar ook om met onze wetenschappelijke, technologische en industriële capaciteit bij te dragen aan de EDTIB om de collectieve veiligheid en strategische autonomie van de EU en de NAVO te versterken. Daarom is het belangrijk dat België een strategie ontwikkelt om onderzoek, innovatie en ontwikkeling in de BE-DTIB te ondersteunen. De Belgische 'Defensie Industry and Research Strategy' (DIRS), opgestart in 2022, beoogt dit te doen. Zoals opgemerkt in het STAR-plan van de Belgische Defensie, blijven er verschillende informatielacunes bestaan om de Belgische DIRS optimaal te implementeren. Het BEPIDS-project richt zich op het leveren van input voor enkele belangrijke open punten van de DIRS. Het onderzoek richt zich vooral op een leemte in de kennis over wat de ruimere BE-DTIB precies inhoudt. Het hoofddoel van het onderzoek is dan ook om een analyse te maken van de Belgische DTIB om deze kenniskloof op Belgisch niveau te dichten en zo een meer gerichte ondersteuning van het nationaal wetenschappelijk, technologisch en industrieel potentieel mogelijk te maken om de doelstellingen van de BE-DIRS te bereiken. Centraal in het onderzoek staan de volgende vragen:

1. Wat is de Belgische DTIB en welke entiteiten worden geacht er deel van uit te maken?
2. Hoe kan de Belgische DTIB ondersteund worden binnen de Europese regelgeving inzake Mededingingsbeleid en Staatssteun?

Het project bestaat dus uit een 'mapping'/database en een 'support' luik.

Voor het in kaart brengen zijn de belangrijkste doelstellingen het definiëren van de term 'BE-DTIB' door middel van een vergelijkende casestudy-analyse (1); het opslaan van gegevens en inhoud in een database met de juridische entiteiten die de BE-DTIB vormen om vervolgens de BE-DTIB te analyseren en zo niches en kenmerken te identificeren (2); en het analyseren van het Belgische Defensie Ecosysteem binnen de internationale scène door het analyseren van de BE-DTIB's positionering in het EDF en zijn voorlopers (3).

Het onderdeel ondersteuning focust op hoe ondersteuning te bieden die wettelijk in overeenstemming is met de EU-wetgeving. De belangrijkste doelstellingen hier zijn te begrijpen in welke mate artikel 346 VWEU kan worden gebruikt als een afwijking van het verbod op staatssteun en regels omtrent overheidsopdrachten (1); hoe legitieme staatssteun ('compatible State Aid') kan worden gebruikt om de BE-DTIB te ondersteunen (2); en een korte beleidstoolkit te ontwikkelen die kan worden gebruikt om de bestaande afwijkingen en uitsluitingsgronden voor staatssteun en overheidsopdrachten te begrijpen en er doorheen te navigeren (3).

Output

Mapping Analyse

- Defining the BE-DTIB through Multiple Case Study Analysis. [[Link](#)]
- Operationalizing the BE-DTIB definition: mapping and analysis of the BE-DTIB. [[Link](#)]
- Belgium in the EU defence ecosystem: EDF and precursor analysis. [[Link](#)]

Database

- Lijst van rechtspersonen die deel uitmaken van de BE-DTIB [Enkel intern – niet gepubliceerd]
- BE-DTIB dataset [Enkel intern – niet gepubliceerd]
- Draft dashboard en Powerbi database. [Enkel intern – niet gepubliceerd]

Ondersteuning

- Article 346(1) TFEU and Strategic Autonomy: A possible Loophole to Grant State Aid in the Context of Geopolitical Struggles? [[Link](#)]
- A State aid framework [[Link](#)]
- Policy toolkit [[Link](#)]
- R&D in the Defence Sector: How to Close the commercialization Gap? [[Link](#)]
- Can the “buy European” requirement counter the challenges of the European Defence Technological and Industrial Base? A critical perspective on EDIS and EDIP. [[Link](#)]
- EDIS: What does it mean for Belgium? [[Link](#)]
- The European Defence Industrial Strategy and Its Implementing Regulation Viewed Through Procurement Law Spectacles- [[Link](#); [Link](#)]
- Access to finance for the BE-DTIB: time for action. [[Link](#)]

Andere output

- Interview in Trends voor het artikel ‘Groeikansen en werkpunten voor de Belgische defensie industrie’ (24/01/2025) [[Link](#)]
- Input voor VARIO rapport ‘Opportunities and nodes for a broad Flemish Defence-Industry and Defence Innovation Part 1 & Part 2’. [[Link 1](#)] [[Link 2](#)]
- Presentaties [[Link](#)]
- *Voor meer output, zie de website van de GeoEconomics Group* [[Link](#)]

Conclusies en aanbevelingen

- Voor een effectief gebruik van de DTIB en de onderliggende industriële basis, kan de focus van Wallonië op defensie verder worden versterkt, terwijl Vlaanderen en Brussel zich in de eerste instantie kunnen richten op het promoten van spill-overs van technologieën voor tweërlei gebruik en bedrijven motiveren om zich proactiever te positioneren als relevant voor de DTIB.
- Bevorder DTIB activiteiten binnen de huidige clusteringmechanismen (bv. de 'Speerpuntclusters' in Vlaanderen). Naast de defensiegerichte clustering kunnen ook bestaande niet-defensiegerichte clustermechanismen op regionaal niveau worden benut om bij te dragen aan de DTIB door defensie actiever in deze mechanismen op te nemen om spill-overs te bevorderen.
- Overweeg om de DIRS af te stemmen op de sterke punten van België binnen het defensie-ecosysteem van de EU en op de belangrijkste Belgische defensieaspecten, zoals de onderliggende industriële en technologische basis van de belangrijkste zelf geïdentificeerde defensie-industrie in België.
- Zorg dat binnenlandse defensie-specifieke financieringsprogramma's de EU-financiering aanvullen.

- Overweeg om de afstemming van de deltafinanciering (cfr. DIANA & NATO innovation fund interfederaale financieringsovereenkomst) uit te breiden naar andere defensieprogramma's zoals het EDF, maar ook naar de BE-DIRS en (potentiële) Belgische deelname aan FCAS.
- Richt een Interfederaal Coördinatieplatform op (cfr. Voorstel interfederaale samenwerking Defensie), bij voorkeur gebruik makend van het BE-DIRS bestuursmechanisme, om de samenwerking tussen de verschillende gefedereerde entiteiten met verschillende bevoegdheden op elkaar af te stemmen en te coördineren.
- Maak waar nodig gebruik van artikel 346 VWEU om duidelijk omschreven wezenlijke veiligheidsbelangen te waarborgen en raadpleeg de EU-Commissie om de legitimiteit van het gebruik af te stemmen indien noodzakelijk.
- Waar mogelijk wordt de voorkeur gegeven aan afwijkingen van het staatssteunverbod van artikel 107, lid 1, VWEU en afwijkingen omvat in de EU-Richtlijn defensie en veiligheid voor overheidsopdrachten (zie: toolbox). Vooral voor regionale bevoegdheden kan het kader voor staatssteun worden gebruikt waar dat nodig is en noodzakelijk wordt geacht om bij te dragen aan de strategische autonomie en aan de industriële en innovatieve capaciteiten/capaciteiten van de EU/NAVO defensie.
- Gezien het lage percentage van het Belgische O&O-budget dat aan defensie wordt toegewezen, zou kunnen worden overwogen een deel van het O&O-budget over te hevelen naar defensie om op één lijn te komen met 'peers' en om de verbintenissen na te komen die België is aangegaan met betrekking tot uitgaven voor onderzoek & technologie (O&T) op defensiegebied.
- Communiceer duidelijk over de noodzaak van hogeronderwijsinstellingen, vooral die van de Vlaamse gemeenschap die nog steeds terughoudend zijn om betrokken te zijn bij defensiegerelateerde projecten, om een actieve speler te zijn.
- Gebruik 'best practices' in gegevensbeheer en rapportering door rechtspersoonnummers van de Kruispuntbank van Ondernemingen (KBO) op te nemen bij het opzetten van databanken en in rapportering.
- Onderzoek verder hoe de financiële markten te activeren om de "valley of death" te vermijden.
- Onderzoek verder de ESG-interpretatieproblemen (cfr. EDIS over de verkeerde interpretatie van ESG voor defensiegerelateerde activiteiten), de impact hiervan en mogelijke oplossingen.
- Volg aandachtiger de impact van steun voor defensiegerelateerd onderzoek en ontwikkeling via het economische, wetenschappelijke en sociale rendement.

Trefwoorden

Defensie-gerelateerde Technologische en Industriële Basis, defensie-industrie, industriebeleid, mapping analyse, database.